

معرفی کتابهای جدید علوم اجتماعی به زبانهای خارجی

مهرداد برومند

آدام کوپر - جسیکا کوپر / دانشنامه علوم اجتماعی، انتشارات روت لاج، ۹۵۲ صفحه،
چاپ دوم، ۱۹۹۶. The Social Science Encyclopedia

این کتاب اثری است سردمند و افزودنی به هر مجموعه پژوهشی علوم اجتماعی.

بولتن کتابهای مرجع

اثری است معتبر و با نثری خوب و به واقع مستحق لفظ کلاسیک؛ که بهای آن نیز منصفانه است. حق این است که به مجموعه کتابهای مرجع مورد استفاده علاقه مندان به علوم اجتماعی و نیز به مجموعه کتابهای مرجع دیگر افزوده شود.

نقد کتابهای مرجع

مقولات تحسین برانگیز بسیاری را می توان در این دانشنامه یافت. مدخلها، به طور کلی، خوب نگاشته شده اند و سرشار از اطلاعات اند؛ تنظیم و تدوین آنها متناسب با ذوق و سلیقه خوانندگان احتمالی مقالات است؛ به ویژه مدخلهایی که مفصلتراند و درباره شاخه های گوناگون این علم بسیار سودمند، به شیوه ای استادانه نوشته شده اند.

ضمیمه ادبی نشریه تایمز

چاپ دوم این اثر نفیس و مرجع کلاسیک، که نخستین بار در سال ۱۹۸۵ به بازار کتاب عرضه شد و مورد تمجید علمای علوم اجتماعی، کتابداران و متخصصان قرار گرفت، با تجدید نظر و افزودن مدخلهای جدید منتشر شد. نود درصد مدخلها یا از نو افزوده شده اند و یا بازنویسی و تجدید نظر شده اند. مدخلهای جدید شامل تحولات این دانش در حوزه های سنتی در دهه اخیر و نیز شامل حوزه های مطالعات گوناگون این دانش نظیر اقتصاد محیطی و مقولاتی چون مطالعات زنان و مطالعات فرهنگی است. نهضتهای نظری نظیر پست مدرنیسم، که بحث درباره آنها از سال ۱۹۸۵ آغاز شد، در چاپ اخیر این دانشنامه از جایگاه ویژه ای برخوردارند. چاپ دوم این دانشنامه، در عین حال، حاوی مدخلهایی است پیرامون روابط قومی، انجمن اطلاعات، زبان و فرهنگ و...

دانشنامه علوم اجتماعی را گروهی از نویسندگان که به معنای واقعی بین المللی (از ملل گوناگون) هستند نوشته‌اند. از این رو می‌توان گفت که این کتاب مبین درک جهانی از جریانهای علوم اجتماعی است. گذشته از اینها یک هیأت برجسته ویراستاران مشاور با ویراستاران کتاب در تصمیم‌گیری و انتخاب مفهومیها و مدخلها، متفکران و شیوه کار در هر شاخه این حوزه علمی همکاری نزدیک داشته‌اند.

از دیگر ویژگیهای این اثر بسیار نفیس به موارد زیر می‌توان اشاره کرد:

- مدخلهای طولانی و مفصل به جریانهای مهم علوم اجتماعی اختصاص داده شده‌اند.
- درج مآخذ و منابع در انتهای هر مقاله دستیابی به مقالات مرتبط با بحث را به آسانی برای خواننده فراهم می‌آورد.
- حوزه‌های علمی مرتبط نیز به تفصیل در کتاب ارائه شده و فلسفه علوم اجتماعی نیز مورد بحث قرار گرفته است، همین طور نظریه‌ها، روش شناسی و حوزه‌های مطالعاتی.
- نماهایی از چهره‌ها و مکتبهای اساسی اندیشه، از فروید تا فوکو و از مکتب اقتصادی شیکاگو تا مکتب فرانکفورت نیز در کتاب آمده‌اند.

* * *

الیس کشمور / فرهنگ نژاد و روابط قومی، انتشارات روت لاج، ۳۳۶ صفحه، ۱۹۹۷.
Dictionary of Race and Ethnic Relations

تقریباً در سراسر جهان به مسائل قومی و روابط نژادی به عنوان یکی از نخستین نیروهای محرک در عرصه کشمکش و تغییر اجتماعی نگریسته شده است. حتی جریانهای اجتماعی که ظاهراً بسیار کم با نژاد ارتباط دارند و یا هیچ ارتباطی با نژاد ندارند نیز اغلب درگیر برخوردهای قومی می‌شوند و مسائل و مشکلات پیچیده تری را به وجود می‌آورند. از طرفی افراد و سازمانهای سیاسی از آن به عنوان سلاحی قوی، در مواردی که لازم دیده‌اند، استفاده کرده‌اند. کتاب فرهنگ نژاد و روابط قومی این جریانها را بررسی می‌کند. در چاپ چهارم این کتاب مرجع کلاسیک، تجدید نظر کامل صورت گرفته و حتی اکثر مدخلها از نو نوشته شده و یا به گونه‌ای اساسی مورد تجدید نظر قرار گرفته‌اند. مدخلهایی که طبق حروف الفبا تدوین شده‌اند حاوی

مقولاتی هستند چون مسائل حقوقی، پیشرفتهای تاریخی و چهره‌ها و مفهومی‌های حائز اهمیت. در مقالات این فرهنگ هم تعریف مفاهیم به چشم می‌خورد و هم تحلیل. به علاوه، در انتهای هر مقاله فهرستی از کتابهای مرتبط با موضوع برای مطالعه بیشتر علاقه‌مندان آمده و این موضوع سبب شده است که این کتاب به مرجع نفیس و ارزنده و اثر مهم کمک آموزشی تبدیل شود.

* * *

جین اچیسون / بذرهای گفتار: منشاء و تکامل زبان، انتشارات دانشگاه کیمبریج،

The Seeds of Speech: Language Origin and Evolution . ۱۹۹۶ . ۲۹۰ صفحه

زبان انسان نظام ارتباطی عجیبی است که نسبت به آواهای دیگر مشترکات بیشتری با آواز پرندگان دارد. در این کتاب نویسنده چگونگی تکامل و تحول زبان را مورد بررسی قرار می‌دهد. او این جستجو را به پازل گسترده‌ای تشبیه می‌کند که شواهد بسیاری باید از آن جمع‌آوری شود؛ که برخی از آنها بیرون از مقوله زبان است نظیر نظریه تکامل، ارتباط جانوران و برخی به مقوله زبان مربوط است از قبیل زبان کودک، پی‌جین، کریول و تغییر زبان. نویسنده همچنین به نظریه‌های اخیر درباره منشاء زبان و مسیرهای تکامل آن می‌پردازد. خانم اچیسون (نویسنده کتاب) استاد زبان و علوم ارتباطات در دانشگاه آکسفورد است. او در سال ۱۹۹۶، در برنامه رادیویی، سخنرانی‌هایی درباره زبان ایراد کرده است و این اثر از مجموعه کتابهای دانشگاه کیمبریج درباره زبان و زبان شناسی است.

* * *

هنریتا ال مور / آینده دانش مردم شناسی، انتشارات روت لیدج، ۱۹۲ صفحه،

The Future of Anthropological Knowledge

. ۱۹۹۶

در دنیای امروز مردم شناسی دیگر یک علم منفرد نیست بلکه تلفیقی است از علوم گوناگون. در سالهای اخیر پرسشهای تازه‌ای مطرح و به مقوله‌های سابق علوم اجتماعی و

انسانی افزوده شده است. در این کتاب خواننده با علوم اجتماعی از زوایای گوناگون و در نقاط مختلف جهان از جمله چین، آفریقا، ایالات متحده و دیگر کشورها آشنا می‌شود. با بررسی ماهیت متغیر دانش مردم شناسی و سرشت متغیر این دانش، نویسنده این طرز تلقی را که تنها جوامع غربی ارائه دهنده نظریه‌های اجتماعی جدید جهانی هستند را مورد شک و تردید قرار می‌دهد. دانش اجتماعی دیگر محدود به بررسی روابط اجتماعی نیست بلکه حق این است که تأثیر تکنولوژی بر الگوهای مصرف و اشکال ژئوپولیتیک متغیر را نیز بررسی کند.

* * *

سیمون هیلسون / مردم شناسی دندان، انتشارات دانشگاه کیمبریج، ۳۸۴ صفحه،

Dental Anthropology

۱۹۹۶.

دندان بهترین منبع و شاهد برای شناسایی و مطالعه جمعیت، روابط زیست شناختی و بهداشت در جوامع انسانی عهد باستان است. این اثر ارزشمند زیست شناسی پیچیده دندانها را ارائه می‌کند و راهنمای سودمندی است برای حفاری، نظافت، جمع‌آوری و نگهداری بقایای دندانها؛ برای شناسایی دندانهای انسان شامل دندانهایی که پوسیده‌اند یا دندانهایی که جدا از هم‌اند؛ برای مطالعه تنوع در ریخت شناسی دندان؛ برای مطالعه ساختارهای درونی و بیرونی و بافت‌های دندانی و روشهای تعیین سن؛ برای تخمین سن به هنگام مرگ، فرسایش دندان، و بافت شناسی دندان؛ برای شناخت بیماریهای دندان در مجموعه‌های باستان شناختی و موزه‌ها. کتاب مردم شناسی دندان کتابی است خواندنی و ارزشمند برای دانشجویان و پژوهشگران مردم‌شناسی و باستان‌شناسی. در ضمن این اثر می‌تواند برای علاقه‌مندان به بقایای دندانها که در کشفیات باستان‌شناسی به دست می‌آید و نیز در موزه‌ها نگهداری می‌شود بسیار مفید باشد.

* * *

نُرمَن گریوز- ود وارما / فعالیت در دوره دکتری: راهنما برای دانشکده‌های علوم

انسانی و اجتماعی، انتشارات روت‌لج، ۲۰۸ صفحه، ۱۹۹۷.

Working for a Doctorate: A Guide for the Humanities and Social Sciences

ادامه و تکمیل تحصیل دانشگاهی هیچ‌گاه کار آسانی نبوده است و اکنون با بودجه‌های

تقلیل یافته ادامه تحصیل برای دانشجویانی که باید دوره دکتری را ظرف چهار سال به اتمام برسانند، مشکل تر از قبل شده است. در مقایسه با دوره کارشناسی، دانشجویان دوره دکتری اغلب از حمایت کمتری برخوردارند و یا به آنها گفته می شود که خودتان باید به نحوی از عهده تحصیل بر آید.

این اثر را گروهی از صاحب نظران تألیف کرده اند که تجارب بسیار و موفقیت آمیزی در تعلیم و تربیت دانشجویان دوره دکتری داشته اند. این کتاب راهنمایی است سودمند؛ هم برای دانشجویان و هم برای استادان. همچنین این اثر شامل تجارب دانشجویان حال و گذشته دوره دکتری است و نیز به مسائل و درسهای دکتری که نیازمند بحث و گفتگوست، می پردازد. در پایان یادآوری می شود که این کتاب برای کسانی که در دوره دکتری درس می خوانند و یا در دوره دکتری تدریس می کنند، می تواند راهنمای بسیار خوبی باشد.

کریگ مک گارتی - اس آلکساندر هسلم / پیام روان شناسی اجتماعی: زوایائی از
تفکر در اجتماع، انتشارات بلک ول، ۴۰۰ صفحه، ۱۹۹۶

The Message of Social Psychology: Perspectives on Mind in Society

اگر یک کتاب وجود داشته باشد که هر روان شناس اجتماعی و هر دانشجوی روان شناسی باید آن را مطالعه کند، بی شک همین کتاب است. این کتاب به لحاظ پرداختن به وضع روان شناسی اجتماعی به عنوان یک رشته علمی و اینکه چگونه این علم تحول می یابد و به کجا می رود، بهترین کتابی است که تا کنون خوانده ام. این کتاب خواننده را قادر می سازد تا وظایف گوناگون انسانی را که در این حوزه فعالیت می کنند بهتر درک کند.

رابرت جی استرن برگ، دانشگاه ییل

در این کتاب بیست و پنج تن از برجسته ترین روان شناسان اجتماعی جهان، آنچه را که به عنوان دروس اصلی در بررسی روان شناسی اجتماعی لازم است آموزش داده شود، مطرح می کنند. برای این منظور به سؤالهای اساسی بسیاری مربوط به روان شناسی اجتماعی و علوم اجتماعی مرتبط با آن پاسخ می دهند. همچنین دیدگاههای جدید مربوط به کاربردهای عملی

روان شناسی اجتماعی، آرای نظری، تاریخ این علم، و پژوهش در زمینه روان شناسی اجتماعی را در این اثر ارائه می کنند.

* * *

گراهام فرنیس - لیز گانر / قدرت، انسان حاشیه ای و ادبیات شفاهی آفریقا

انتشارات کیمبریج، ۲۹۹ صفحه، ۱۹۹۵.

,Power, Marginality and African Oral Literature

ادبیات شفاهی آفریقا، چون دیگر اشکال فرهنگ عامه فقط برای تفریح و سرگرمی نیست بلکه قلمرویی است که در آن افراد با نقشهای گوناگون اجتماعی ظاهر می شوند تا درباره روابط قدرت در اجتماع اظهار نظر کنند. همچنین این ادبیات می تواند عامل مهمی باشد برای برانگیختن، جلوگیری کردن، محو کردن و از نو طرح کردن حقیقت اجتماعی. این کتاب مجموعه مقالاتی است که نشان می دهد متنهای شفاهی حیات اجتماعی و سیاسی معاصر آفریقا را تحت تأثیر قرار می دهند. این کتاب مسائلی را در زمینه قدرت، جنس، پویایی و کاربرد زبان، ساختارهای اجتماعی و رابطه میان فرهنگ و دولت طرح می کند. نویسندگان مقالات زبان شناس، مردم شناس، فولکلوریست، متخصص موسیقی قومی و مورخ هستند و آرای تازه ای را برای ترسیم تصویری زنده از وضع زندگی امروز آفریقا ارائه می کنند. این اثر سهم بسزایی در بررسی فرهنگ و ادبیات آفریقا دارد و به ویژه برای بررسی مردم شناختی آن قاره بسیار حائز اهمیت است.